

Posudek diplomové práce

Sylva Poláková se ve své diplomové práci nazvané *Proměny imaginace-portrétu města vlivem digitálních technologií v kontextu analogových médií* zaměřila zejména na sledování vztahu městského prostředí a filmu, který uchopuje prostřednictvím konceptu flâneura, převzatého z Benjaminových Pasáží, a který využívá jako určitý referenční bod či modus vnímání. Další vymezení okruhu je dáno zaměřením na „portrét města“, což znamená na filmy, v nichž je město „hlavním referentem“, tedy ne pouze místem děje. Různý vztah autorů k modu flâneurství i příbuznost mezi způsobem vnímání flâneura a filmového tvůrce (a diváka) se autorka snaží uchopit nejprve prostřednictvím analýzy několika avantgardních filmů (zejména Ruttmannova filmu *Berlín, symfonie velkoměsta* a *Muže s kinoaparát*em D. Vertova), poté zmiňuje proměnu flâneura-solitéra v revoltujícího flâneura-sabotéra, angažovanou tvorbu 60. let, kdy se film a video, zejména v případě komunitních videoskopin, stávají nástrojem boje proti státní ideologii, a zmiňuje proměnu aktivisty opět v solitéra na konci 70. let. Autorka zmíní i příklad dvou fotografů, Williama Kleina a Nobuyoshiho Araki, kteří oba využívají „filmové“ metody řazení fotografií do cyklů, inspirovaného komiksy, zkoumání městského prostoru jakožto určité vizuální paměti v díle Chrise Markera a přechází pak k druhé půli dvacátého století, kdy se film mísí se sítí technologických struktur a navazuje vztahy s dalšími médii, což je zde předvedeno (v tomto případě ve spojení pohyblivého obrazu s malířstvím) na příkladu díla Sarah Morris. Nakonec je zmíněno několik festivalových digitálních městských filmů, také ve vztahu k avantgardním dílům, a jsou naznačena specifika virtuálního flâneurství. V prostoru sítě flâneur s vědomím neustálého dohledu, kterému je tento prostor vystaven, již zcela rezignuje na svůj prvotní „nevinný“ pohled, a jeho přístup se přibližuje hackerství.

Autorka si tedy zvolila cestu zmapování prostoru města z pozice flâneura coby zvláštního, původně „rozptýleně vnímajícího“ chodce, který se později proměňuje v pozorovatele různými způsoby angažovaného, a to na příkladech vybraných děl zejména z oblasti kinematografie, ale i fotografie, videoartu a dalších. Sylva Poláková se dotýká i dalších témat jako jsou spojení filmu s architekturou, problematiky výstavnictví a s tím spojené angažovanosti tvorby, rozebírá viriliovskou problematiku dohledu, přítomné jsou i feministicky inspirované analýzy (ve zmínkách o flâneuse). Propojení flâneurství a filmové tvorby je nepochybně zajímavé a myslím, že i dobře demonstrováno na výběru děl, specificky a rozmanitě se vztahujících k městskému prostoru. Pokud by se autorce dalo něco vytknout, tak poněkud nekonzistentní způsob aplikace tohoto spojení v různých kapitolách práce a možná i nedostatečná analýza propojení flâneurské pozice s filmem. V případě filmů W. Ruttmanna a D. Vertova autorka píše, že se nejedná o flâneurský přístup, jelikož jakožto vyznavači „městského kultu“ postrádají flâneurův odstup, v souvislosti politicky protestních snímků šedesátých a sedmdesátých let zase konstatuje, že se z flâneura-solitéra stává flâneur-sabotér. Je možné si pak klást otázku, jaké je spojení mezi flâneurem a filmovým tvůrcem, je-li tomu tak, že je filmová tvorba obecně (podobně jako u Benjaminova novináře) příhodným „zaměstnáním“ pro flâneura, a jaké jsou potom specifické rysy speciálně filmového flâneurství, a dále je-li vskutku oprávněné aplikovat modernistický termín také na postmoderní tvorbu a digitální věk, a jaké rysy původní Benjaminovy definice flâneura jsou potom pro současnost aktuální. Také vztah mezi architekturou a kinematografií, zmíněný u některých dalších filmů, je v textu také spíše jen naznačen a toto téma by se jistě dalo dále rozvíjet (například ve směru ony Elsaesserovy poznámky o „dvou různých způsobech přebývání ve světě“).

Uvedené výtky tedy rozhodně nemají zpochybnit přínos práce, která je jinak rozhodně nadprůměrná. Myslím, že Sylva Poláková prokázala dobrou orientaci v problematice

městských filmů, schopnost invenčně a vhodně aplikovat teoretické modely na filmovou analýzu, a hlavně schopnost volby zajímavého, aktuálního tematického okruhu (včetně volby „modelových“ autorů), který se v práci – i přes určitou nekonzistentnost teoretického ukotvení - rýsuje. Takovýto rozlet je vhodný, možná i nezbytný, pro diplomovou práci, jednou z jejíž funkcí je vskutku jisté „ohledání“ prostoru pro plánovaný budoucí výzkum, který by bylo vhodné poněkud úžeji a přesněji vymezit. Základní linie výzkumu je dobře zvolená: v dílech virtuální reality dochází k přehodnocení samotného pojmu architektura, přičemž avantgardní filmy lze vskutku použít jakožto určitý bod reference a autorka správně zmiňuje paralely v okouzlení novým prostorem a technologií, či vztahu k novým technologiím a architektuře. Zajímavé by bylo i zkoumání virtuálního prostoru ve vztahu k reálnému prostoru instalací. S tím souvisí samozřejmě i problematika výstavnictví, vystavování architektury ve spojení s filmem (například problematika ideologicky zaměřených světových výstav, využívajících nejnovějších technologií k propagaci), již se práce také dotýká. Nabízí se další možné otázky jako například: Jakým způsobem dochází k navigaci tímto prostorem? Jaká je role autora, a jak se mění role diváka? A jakou roli v tom hrají mocenské struktury (virtuální realita ve spojení s válečnou technologií, apod.)? Zde by bylo možné navázat na tematiku flâneura coby putujícího diváka prostorem instalací, a rozvinout tak více motiv flâneurství také ve vztahu k filmovému diváctví a jeho proměnám.

Diplomová práce Sylvy Polákové svědčí o autorčině schopnosti nechat se inspirovat různorodým materiálem a dá se předpokládat, že v plánovaném pokračování výzkumu této problematiky dojde k většímu rozpracování jednotlivých témat. Také název současné diplomové práce se už mimochodem zdá spíše odpovídat tematice práce disertační, jejíž tematický okruh je zde nastíněn. Práce je suverénní po jazykové stránce (svědčí o schopnosti jasného vyjadřování a pokročilé práci s vědeckým žargonem, který je ovšem stále dostatečně čtivý), výběr odborné literatury odpovídá volbě tématu a práce je doplněna vhodně zvolenou, bohatou obrazovou přílohou. Práce zcela splňuje požadavky na diplomovou práci a proto ji doporučuji k obhajobě.

Lenka Dolanová

Lenka Dolanová
12. 9. 2006

Lenka Dolanová